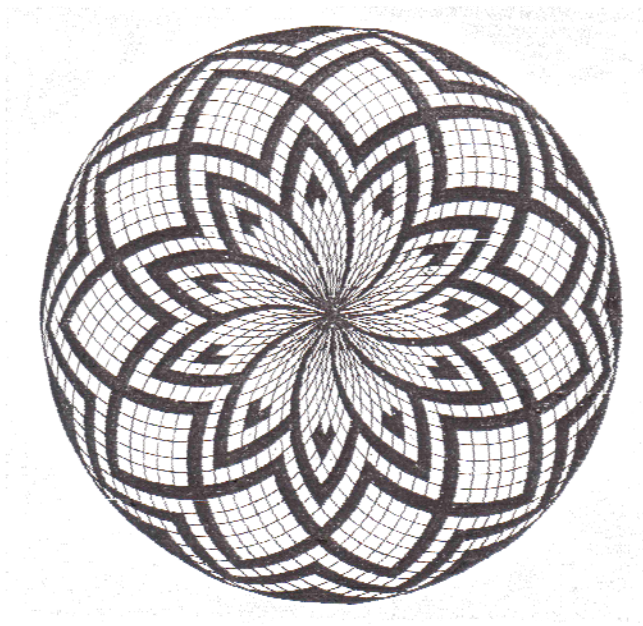

ชุดการเรียนรู้แบบค้นพบโดยการแนะแนวทาง

เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ

ช่วงชั้นที่ 4

ชุดที่ 5 เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ

ผู้สอน นางนิดา รักษาทรัพย์

ครูชำนาญการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ชุดการเรียนรู้แบบค้นพบโดยการแนะแนวทาง

เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ชุดที่ 5 เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำชี้แจงสำหรับนักเรียน	1
จุดประสงค์การเรียนรู้	2
ชุดที่ 5 เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ	
บัตรคำสั่ง	3
บัตรกิจกรรมที่ 5.1	4
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 5.1	6
บัตรกิจกรรมที่ 5.2	7
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 5.2	13
บัตรเนื้อหา	15
บัตรแบบฝึกหัดที่ 5.1	19
บัตรเฉลยแบบฝึกหัดที่ 5.1	20
บัตรแบบฝึกหัดที่ 5.2	21
บัตรเฉลยแบบฝึกหัดที่ 5.2	22
บัตรแบบทดสอบชุดที่ 5.1	23
บัตรเฉลยแบบทดสอบชุดที่ 5.1	24

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ เป็นสื่อการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน เรียนด้วยตนเอง

ชุดการเรียนรู้นี้มีทั้งหมด 8 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1	ลักษณะของรูปสามเหลี่ยมที่คล้ายกัน	ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
ชุดที่ 2	สมบัติของรูปสามเหลี่ยมที่คล้ายกัน	ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
ชุดที่ 3	การหาความยาวของด้านของรูปสามเหลี่ยมที่คล้ายกัน	ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
ชุดที่ 4	อัตราส่วนของความยาวของด้านของรูปสามเหลี่ยมมุมฉากที่มีขนาดของมุมเท่ากับ 30° 45° และ 60°	ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
ชุดที่ 5	อัตราส่วนตรีโกณมิติ	ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
ชุดที่ 6	ค่าของอัตราส่วนตรีโกณมิติของมุม 30° 45° และ 60°	ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
ชุดที่ 7	การอ่านค่าของอัตราส่วนตรีโกณมิติจากตาราง	ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
ชุดที่ 8	การประยุกต์ของอัตราส่วนตรีโกณมิติ	ใช้เวลาเรียน 4 ชั่วโมง

นักเรียนควรที่จะศึกษาและทำตามลำดับของชุดการเรียนรู้ที่กล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องศึกษาแต่ละชุดการเรียนรู้ว่าจะทำเรื่องใดก่อนหลัง โดยทำตามบัตรคำสั่งอย่างเคร่งครัด

ชุดการเรียนรู้จะมีประโยชน์ต่อนักเรียน ถ้าได้ศึกษาตามลำดับขั้นตอนและมีความซื่อสัตย์ หากทำบัตรกิจกรรมแล้วไม่เข้าใจก็ศึกษาจากบัตรเนื้อหาหลายๆ ครั้ง แล้วย้อนมาทำบัตรกิจกรรมอีกครั้ง เชื่อว่านักเรียนจะสามารถเรียนด้วยตนเองได้ ถ้านักเรียนมีข้อสงสัยหรือเกิดปัญหาใด ๆ ซักถามครูได้

ชุดการเรียนรู้แบบค้นพบโดยการแนะแนวทาง
ชุดที่ 5
เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติ

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. บอกนิยามของไซน์ โคไซน์ แทนเจนต์ และ โคซีแคนต์ ซีแคนต์ โคแทนเจนต์ ของมุมแหลมของรูปสามเหลี่ยมมุมฉากได้
2. หาอัตราส่วนตรีโกณมิติของมุมตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ได้

เนื้อหาสาระ

อัตราส่วนตรีโกณมิติ

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

- บัตรกิจกรรมที่ 5.1, 5.2
- บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 5.1, 5.2
- บัตรเนื้อหา
- บัตรแบบฝึกหัดที่ 5.1, 5.2
- บัตรเฉลยแบบฝึกหัดที่ 5.1, 5.2
- บัตรแบบทดสอบชุดที่ 5.1
- บัตรเฉลยแบบทดสอบชุดที่ 5.1

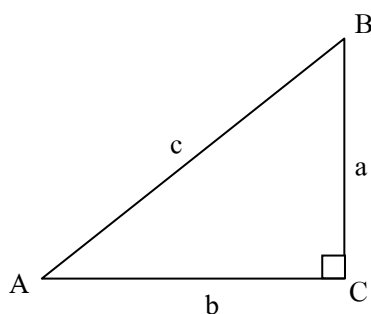
บัตรคำสั่ง

1. ตรวจสอบการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย
  - บัตรกิจกรรมที่ 5.1, 5.2
  - บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 5.1, 5.2
  - บัตรเนื้อหา
  - บัตรแบบฝึกหัดที่ 5.1, 5.2
  - บัตรเฉลยแบบฝึกหัดที่ 5.1, 5.2
  - บัตรแบบทดสอบชุดที่ 5.1
  - บัตรเฉลยแบบทดสอบชุดที่ 5.1
2. ทำบัตรกิจกรรมพร้อมทั้งตรวจคำตอบที่บัตรเฉลยกิจกรรม
3. ศึกษาบัตรเนื้อหา(เมื่อทำบัตรกิจกรรมไม่เข้าใจ)
4. ทำบัตรแบบฝึกหัดพร้อมทั้งตรวจคำตอบที่บัตรเฉลยแบบฝึกหัด
5. ทำบัตรแบบทดสอบพร้อมทั้งตรวจคำตอบที่บัตรเฉลยแบบทดสอบ

บัตรกิจกรรมที่ 5.1
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

คำว่า “ตรีโกณมิติ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษ “Trigonometry” หมายถึง การวัดรูปสามเหลี่ยมได้มีการนำความรู้วิชาตรีโกณมิติไปใช้ในการหาระยะทาง พื้นที่ มุม และทิศทางที่ยากแก่การวัดโดยตรง เช่น การหาความสูงของภูเขา การหาความกว้างของแม่น้ำ เป็นต้น

1. จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ABC ที่มีมุม C เป็นมุมฉาก

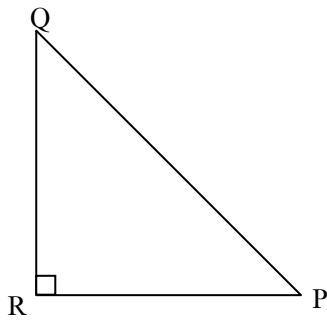
เมื่อพิจารณามุม A

$\overline{BC}$	เรียกว่า ด้านตรงข้ามมุม A	ยาว a หน่วย
$\overline{CA}$	เรียกว่า ด้านประชิดมุม A	ยาว b หน่วย
$\overline{AB}$	เรียกว่า ด้านตรงข้ามมุมฉาก	ยาว c หน่วย

เมื่อพิจารณามุม B

$\overline{AC}$	เรียกว่า ด้านตรงข้ามมุม B	ยาว b หน่วย
$\overline{CB}$	เรียกว่า ด้านประชิดมุม B	ยาว a หน่วย
$\overline{BA}$	เรียกว่า ด้านตรงข้ามมุมฉาก	ยาว c หน่วย

2. จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก PQR ที่มีมุม R เป็นมุมฉาก

เมื่อพิจารณามุม P

— QR เรียกว่า .....(1)

— PR เรียกว่า .....(2)

— PQ เรียกว่า .....(3)

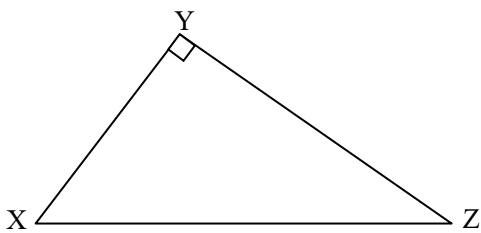
เมื่อพิจารณามุม Q

— QR เรียกว่า .....(4)

— PR เรียกว่า .....(5)

— PQ เรียกว่า .....(6)

3. จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก XYZ ที่มีมุม Y เป็นมุมฉาก

เมื่อพิจารณามุม Z

— XY เรียกว่า .....(7)

— YZ เรียกว่า .....(8)

— XZ เรียกว่า .....(9)

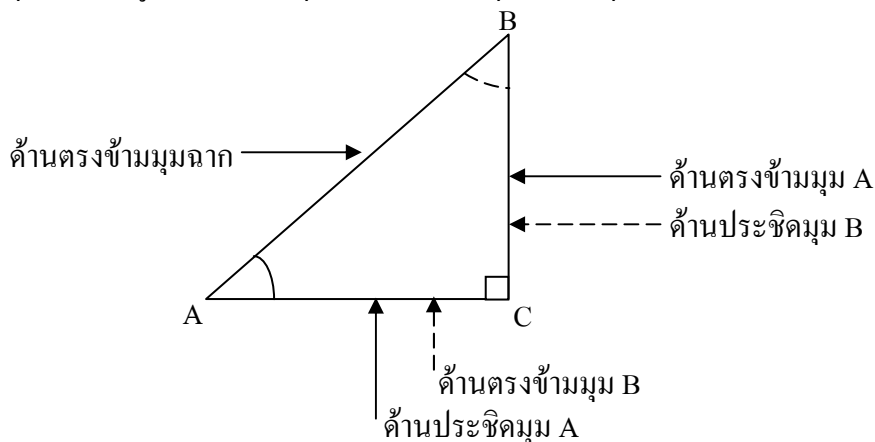
เมื่อพิจารณามุม X

— XY เรียกว่า .....(10)

— YZ เรียกว่า .....(11)

— XZ เรียกว่า .....(12)

4. สรุปได้ว่าในรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ABC ที่มีมุม C เป็นมุมฉาก

สรุป ด้านตรงข้ามมุม ที่กำหนดให้ คือ.....(13)

ด้านประชิดมุม ที่กำหนด คือ.....(14)

ด้านตรงข้ามมุมฉาก คือ.....(15)

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 5.1
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

2.
  - (1) ด้านตรงข้ามมุม P
  - (2) ด้านประชิดมุม P
  - (3) ด้านตรงข้ามมุมฉาก
  - (4) ด้านประชิดมุม Q
  - (5) ด้านตรงข้ามมุม Q
  - (6) ด้านตรงข้ามมุมฉาก

3.
  - (7) ด้านตรงข้ามมุม Z
  - (8) ด้านประชิดมุม Z
  - (9) ด้านตรงข้ามมุมฉาก
  - (10) ด้านประชิดมุม X
  - (11) ด้านตรงข้ามมุม X
  - (12) ด้านตรงข้ามมุมฉาก

4.
  - (13) ด้านที่อยู่ตรงข้ามกับมุม ที่กำหนดหรือด้านที่ไม่ใช่แขนของมุมที่กำหนด
  - (14) ด้านที่เป็นแขนของมุม ที่กำหนดและไม่ใช่ด้านตรงข้ามมุมฉาก
  - (15) ด้านที่อยู่ตรงข้ามกับมุมฉาก หรือด้านที่ไม่ใช่แขนของมุมฉาก

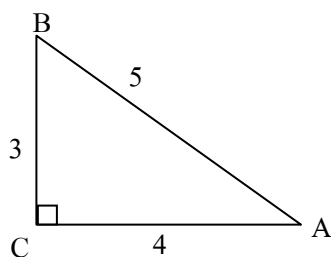
บททฤษฎีบทที่ 5.2
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

sine, cosine, tangent

เรารู้จักคำว่า sine ของมุมกันเถอะ
ซึ่งคำ sine เราจะเรียกสั้น ๆ ว่า sin

จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉากที่กำหนดให้ จงเติมช่องว่างให้สมบูรณ์ (จำนวนที่เขียนกำกับด้านของรูปสามเหลี่ยมแสดงความยาวของด้านมีหน่วยเป็นหน่วยวัดความยาว)

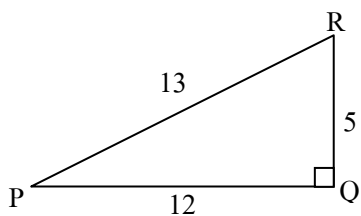
1)

$$\sin A = \frac{3}{5}$$

$$\sin B = \frac{4}{5}$$

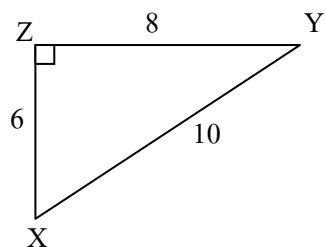
2)

$$\sin P = \frac{5}{13}$$

$$\sin R = \frac{12}{13}$$

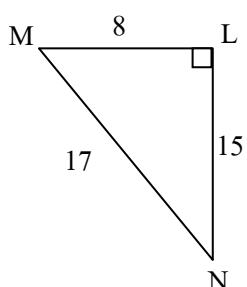
3)

$$\sin X = \dots\dots\dots(13)$$

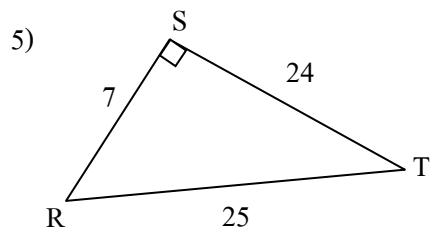
$$\sin Y = \dots\dots\dots(14)$$

4)

$$\sin M = \dots\dots\dots(15)$$

$$\sin N = \dots\dots\dots(16)$$

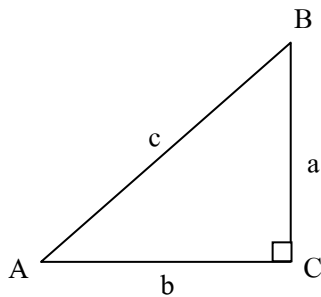
$$\sin R = \dots\dots\dots(17)$$

$$\sin T = \dots\dots\dots(18)$$

นักเรียนสามารถหา $\sin$ ของมุมแหลม ในรูปสามเหลี่ยมมุมฉากใด ๆ ได้อย่างไร

ค่า $\sin$ ของมุมแหลม =.....(19)

สรุปได้ว่า เมื่อ ABC เป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉากที่มีมุม C เป็นมุมฉาก มีด้าน BC , CA และ AB ยาว a , b และ c หน่วยตามลำดับ

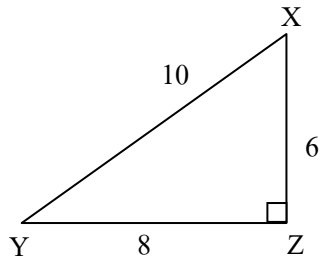
ไซน์ (sine) ของมุม A หรือ $\sin A$ คือ $\frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม } A}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{a}{c}$

ข้อสังเกต ค่าของอัตราส่วนของความยาวของด้านแต่ละอัตราส่วนขึ้นอยู่กับขนาดของมุม A

เรารู้จักคำว่า cosine ของมุมกันเถอะ
ซึ่งค่า cosine เราจะเรียกสั้น ๆ ว่า cos

จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉากที่กำหนด จงเติมช่องว่างให้สมบูรณ์ (จำนวนที่เขียนกำกับด้านของรูปสามเหลี่ยมแสดงความยาวของด้านมีหน่วยเป็นหน่วยวัดความยาว)

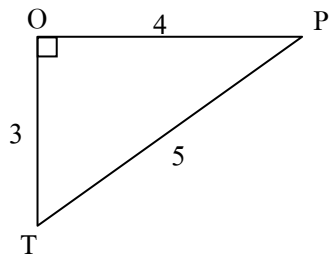
1)

$$\cos X = \frac{6}{10}$$

$$\cos Y = \frac{8}{10}$$

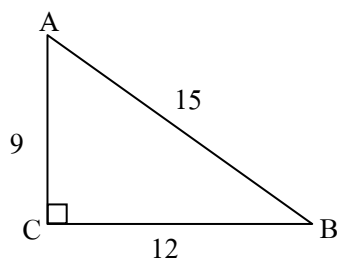
2)

$$\cos P = \frac{4}{5}$$

$$\cos T = \frac{3}{5}$$

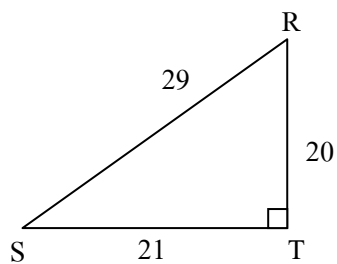
3)

$$\cos A = \dots\dots\dots(20)$$

$$\cos B = \dots\dots\dots(21)$$

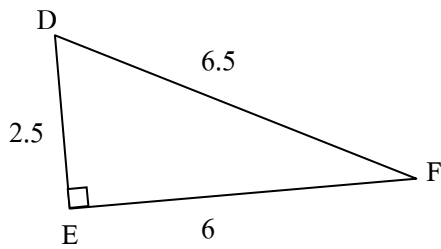
4)

$$\cos R = \dots\dots\dots(22)$$

$$\cos S = \dots\dots\dots(23)$$

5)

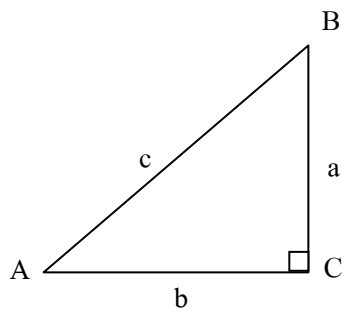
$\cos D = \dots\dots\dots(24)$

$\cos F = \dots\dots\dots(25)$

นักเรียนสามารถหา $\cos$ ของมุมแหลม ในรูปสามเหลี่ยมมุมฉากใด ๆ ได้อย่างไร

ค่า $\cos$ ของมุมแหลม = $\dots\dots\dots(26)$

สรุปได้ว่า เมื่อ ABC เป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉากที่มีมุม C เป็นมุมฉาก โดย BC, CA และ AB ยาว a, b และหน่วย c หน่วยตามลำดับ

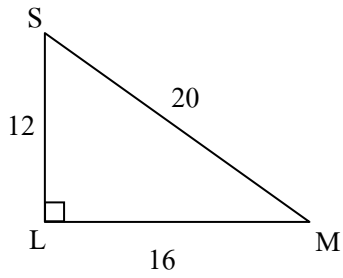

โคไซน์ (cosine) ของมุม A หรือ $\cos A$ คือ $\dots\dots\dots = \dots\dots\dots(27)$

ข้อสังเกต ค่าของอัตราส่วนของความยาวของด้านแต่ละอัตราส่วนขึ้นอยู่กับขนาดของมุม A

เรารู้จักคำว่า **tangent** ของมุมกันเถอะ
ซึ่งคำ **tangent** เราจะเรียกสั้น ๆ ว่า **tan**

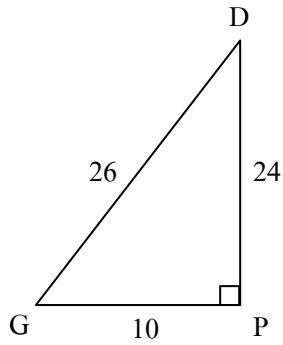
1)

$$\tan S = \frac{6}{12}$$

$$\tan M = \frac{12}{16}$$

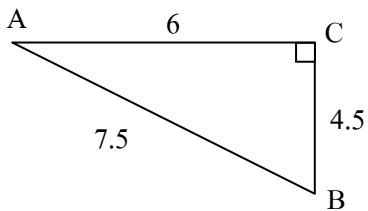
2)

$$\tan B = \frac{10}{24}$$

$$\tan G = \frac{24}{10}$$

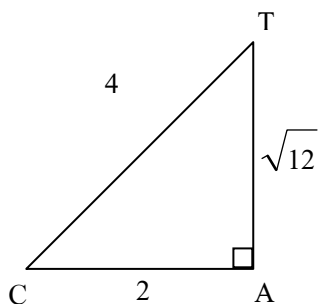
3)

$$\tan A = \dots\dots\dots(28)$$

$$\tan B = \dots\dots\dots(29)$$

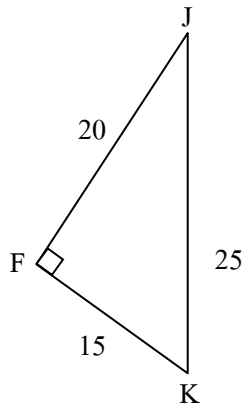
4)

$$\tan C = \dots\dots\dots(30)$$

$$\tan T = \dots\dots\dots(31)$$

5)

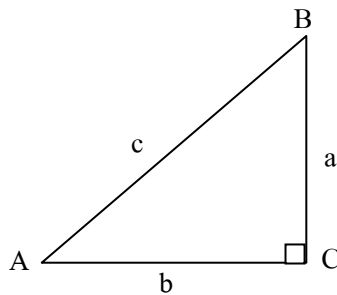
$$\tan J = \dots\dots\dots(32)$$

$$\tan K = \dots\dots\dots(33)$$

นักเรียนสามารถหา $\tan$ ของมุมแหลม ในรูปสามเหลี่ยมมุมฉากใด ๆ ได้อย่างไร

$$\text{ค่า } \tan \text{ ของมุมแหลม} = \dots\dots\dots(34)$$

สรุปได้ว่า เมื่อ ABC เป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉากที่มีมุม C เป็นมุมฉาก โดย BC , CA และ AB ยาว a , b และ c หน่วยตามลำดับ

$$\text{แทนเจนต์ (tangent) ของมุม } A \text{ หรือ } \tan A \text{ คือ } \dots\dots\dots = \dots\dots\dots(35)$$

ข้อสังเกต ค่าของอัตราส่วนของความยาวของด้านแต่ละอัตราส่วนขึ้นอยู่กับขนาดของมุม A

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 5.2
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

sine

$$3. \quad (13) \quad \frac{8}{16}$$

$$(14) \quad \frac{6}{10}$$

$$4. \quad (15) \quad \frac{15}{17}$$

$$(16) \quad \frac{8}{17}$$

$$5. \quad (17) \quad \frac{24}{25}$$

$$(18) \quad \frac{7}{25}$$

$$(19) \quad \sin \text{ ของมุมแหลม} = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}}$$

cosine

$$3 \quad (20) \quad \frac{9}{15}$$

$$(21) \quad \frac{12}{15}$$

$$4 \quad (22) \quad \frac{20}{29}$$

$$(23) \quad \frac{21}{29}$$

$$5 \quad (24) \quad \frac{2.5}{6.5} = \frac{25}{65} = \frac{5}{13}$$

$$(25) \quad \frac{6}{6.5}$$

$$(26) \quad \cos \text{ ของมุมแหลม} = \frac{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}}$$

$$(27) \quad \cos A \text{ คือ} = \frac{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม } A}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{b}{c}$$

tangent

$$3 \quad (28) \quad \frac{4.5}{6} = \frac{45}{60} = \frac{3}{4}$$

$$(29) \quad \frac{6}{4.5} = \frac{60}{45} = \frac{4}{3}$$

$$4 \quad (30) \quad \frac{\sqrt{12}}{2} = \frac{2\sqrt{3}}{2} = \sqrt{3}$$

$$(31) \quad \frac{2}{\sqrt{12}} = \frac{2\sqrt{12}}{12} = \frac{4\sqrt{3}}{12} = \frac{\sqrt{3}}{3}$$

$$5 \quad (32) \quad \frac{15}{20} = \frac{3}{4}$$

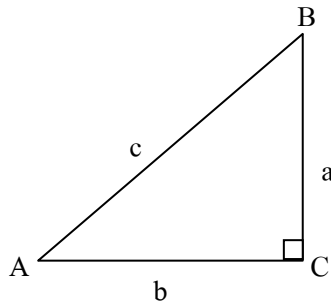
$$(33) \quad \frac{20}{15} = \frac{4}{3}$$

$$(34) \quad \tan \text{ ของมุมแหลม} = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม}}{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม}}$$

$$(35) \quad \tan A \text{ คือ} = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม } A}{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม } A} = \frac{a}{b}$$

บัตรเนื้อหา
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

อัตราส่วนตรีโกณมิติ (Trigonometric ratio) หมายถึง อัตราส่วนของความยาวของด้านของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก

จากรูป รูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ABC ที่มีมุม C เป็นมุมฉาก มีด้าน BC, CA และ AB ยาว a, b และ c หน่วยตามลำดับ เมื่อพิจารณามุม A เรียกแต่ละด้านดังนี้

— AB คือ ด้านตรงข้ามมุมฉาก แทนความยาวของด้านนี้ด้วย c หรือ AB

— BC คือ ด้านตรงข้ามมุม A แทนความยาวของด้านนี้ด้วย a หรือ BC

— CA คือ ด้านประชิดมุม A แทนความยาวของด้านนี้ด้วย b หรือ CA

อัตราส่วนของความยาวของด้าน มีชื่อเรียกดังนี้

$\frac{BC}{AB}$ หรือ $\frac{a}{c}$ เรียกว่า ไซน์ (sine) ของมุม A นิยมเขียน $\sin A$

$\frac{CA}{AB}$ หรือ $\frac{b}{c}$ เรียกว่า โคไซน์ (cosine) ของมุม A นิยมเขียน $\cos A$

$\frac{BC}{CA}$ หรือ $\frac{a}{b}$ เรียกว่า แทนเจนต์ (tangent) ของมุม A นิยมเขียน $\tan A$

สรุปได้ว่า เมื่อ ABC เป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉากที่มีมุม C เป็นมุมฉาก

ไซน์ของมุม A คือ $\frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม A}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}}$

โคไซน์ของมุม A คือ $\frac{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม A}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}}$

แทนเจนต์ของมุม A คือ $\frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม A}}{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม A}}$

ค่าของอัตราส่วนของความยาวของด้านแต่ละอัตราส่วนขึ้นอยู่กับขนาดของมุม A

นั่นคือ $\sin A = \frac{a}{c}$, $\cos A = \frac{b}{c}$, $\tan A = \frac{a}{b}$

เทคนิคการจำ

$$\sin A = \frac{\text{ข้าม}}{\text{ฉาก}}$$

$$\cos A = \frac{\text{ชิด}}{\text{ฉาก}}$$

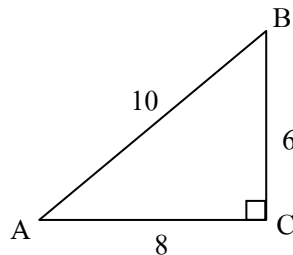
$$\tan A = \frac{\text{ข้าม}}{\text{ชิด}}$$

ข้าม หมายถึง ความยาวด้านตรงข้ามมุม

ชิด หมายถึง ความยาวด้านประชิดมุม

ฉาก หมายถึง ความยาวด้านตรงข้ามมุมฉาก

ตัวอย่างที่ 1 จงหาค่าของไซน์ โคไซน์ และแทนเจนต์ของมุม A และมุม B จากรูปต่อไปนี้
(จำนวนที่เขียนกำกับด้านของรูปสามเหลี่ยมแสดงความยาวของด้านมีหน่วยเป็นหน่วยวัดความยาว)

วิธีทำ จากรูป

$$\sin A = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม A}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{6}{10}$$

$$\cos A = \frac{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม A}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{8}{10}$$

$$\tan A = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม A}}{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม A}} = \frac{6}{8}$$

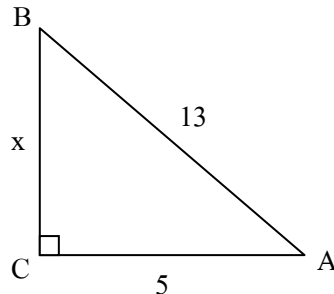
ในทำนองเดียวกัน จะได้ว่า

$$\sin B = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม B}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{8}{10}$$

$$\cos B = \frac{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม B}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{6}{10}$$

$$\tan B = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม B}}{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม B}} = \frac{8}{6}$$

ตัวอย่างที่ 2 จงหาค่าของ $\sin A$, $\cos A$, และ $\tan A$ จากรูปต่อไปนี้
(จำนวนที่เขียนกำกับด้านของรูปสามเหลี่ยมแสดงความยาวของด้านมีหน่วยเป็นหน่วยวัดความยาว)

วิธีทำ จากรูป ABC เป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก
หาค่า x ซึ่งเป็นความยาวของด้านตรงข้ามมุม A โดยใช้ทฤษฎีบทของพีทาโกรัส
ดังนี้

$$AB^2 = AC^2 + BC^2$$

$$13^2 = 5^2 + x^2$$

$$x^2 = 13^2 - 5^2$$

$$x^2 = 169 - 25$$

$$x^2 = 144$$

$$\text{ดังนั้น } x = 12$$

$$\text{ค่าของ } \sin A = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม A}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{x}{13} = \frac{12}{13}$$

$$\cos A = \frac{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม A}}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{5}{13}$$

$$\tan A = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม A}}{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม A}} = \frac{x}{5} = \frac{12}{5}$$

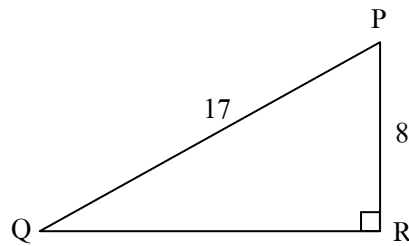
ตัวอย่างที่ 3 กำหนดรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก POR มีมุม R เป็นมุมฉาก และ $17\sin Q = 8$
จงหาค่าของ

(1) $\cos P + \cos Q$

(2) $\sin P + \tan Q$

วิธีทำ จาก $17 \sin Q = 8$
 $\sin Q = \frac{8}{17}$

รูปสามเหลี่ยมมุมฉาก PQR ที่มี $\angle P$ เป็นมุมฉาก และ $\sin Q = \frac{8}{17}$ ที่เป็นไปได้รูปหนึ่ง
คือ รูปที่มี $\overline{PQ} = 17$ และ $\overline{PR} = 8$

จะได้ $PQ^2 = QR^2 + RP^2$ (ใช้ทฤษฎีบทของพีทาโกรัส)

$$17^2 = QR^2 + 8^2$$

$$QR^2 = 17^2 - 8^2$$

$$QR^2 = 289 - 64$$

$$QR^2 = 225$$

ดังนั้น $QR = 15$

(1) $\cos P = \frac{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม } P}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{8}{17}$

$$\cos Q = \frac{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม } Q}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{15}{17}$$

ดังนั้น $\cos P + \cos Q = \frac{8}{17} + \frac{15}{17} = \frac{23}{17}$ ตอบ

(2) $\sin P = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม } P}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} = \frac{15}{17}$

$$\tan Q = \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม } Q}{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม } Q} = \frac{8}{15}$$

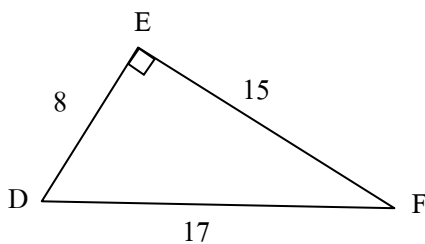
ดังนั้น $\sin P + \tan Q = \frac{15}{17} + \frac{8}{15}$
 $= \frac{225+136}{255} = \frac{361}{255}$ ตอบ

บัตรแบบฝึกหัดที่ 5.1
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

ข้อตกลง จำนวนที่เขียนกำกับไว้ที่ด้านของรูปสามเหลี่ยมหมายถึงความยาวของด้านนั้นมีหน่วยเป็นหน่วยวัดความยาว

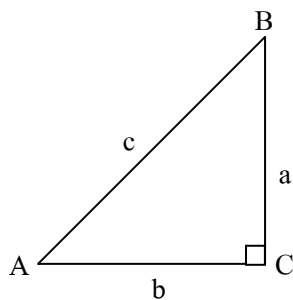
1. จงหาอัตราส่วนตรีโกณมิติ

จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก DEF ซึ่งมีมุม E เป็นมุมฉาก

- จงหา
1. $\sin D = \dots\dots\dots$
  2. $\cos D = \dots\dots\dots$
  3. $\tan D = \dots\dots\dots$
  4. $\sin F = \dots\dots\dots$
  5. $\cos F = \dots\dots\dots$
  6. $\tan F = \dots\dots\dots$

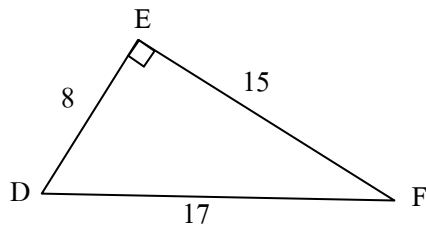
2. จงหาว่าอัตราส่วนตรีโกณมิติที่กำหนดให้ต่อไปนี้เป็นอัตราส่วนตรีโกณมิติของมุม A หรือ B

- จงหา
1. $\sin \dots\dots\dots = \frac{a}{c}$
  2. $\sin \dots\dots\dots = \frac{b}{c}$
  3. $\cos \dots\dots\dots = \frac{b}{c}$
  4. $\cos \dots\dots\dots = \frac{a}{c}$
  5. $\tan \dots\dots\dots = \frac{a}{b}$
  6. $\tan \dots\dots\dots = \frac{b}{a}$

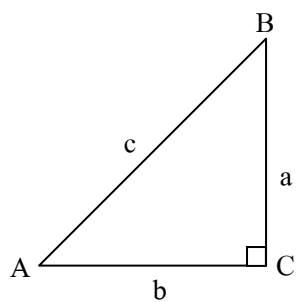
บัตรเฉลยแบบฝึกหัดที่ 5.1
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

1. จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก DEF ซึ่งมีมุม E เป็นมุมฉาก

1. $\sin D = \frac{15}{17}$
2. $\cos D = \frac{8}{17}$
3. $\tan D = \frac{15}{8}$
4. $\sin F = \frac{8}{17}$
5. $\cos F = \frac{15}{17}$
6. $\tan F = \frac{8}{15}$

2. อัตราส่วนตรีโกณมิติที่กำหนดให้ต่อไปนี้เป็นอัตราส่วนตรีโกณมิติของมุม A หรือ B

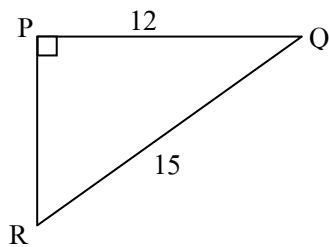

1. $\sin A = \frac{a}{c}$
2. $\sin B = \frac{b}{c}$
3. $\cos A = \frac{b}{c}$
4. $\cos B = \frac{a}{c}$
5. $\tan A = \frac{a}{b}$
6. $\tan B = \frac{b}{a}$

บัตรแบบฝึกหัดที่ 5.2
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

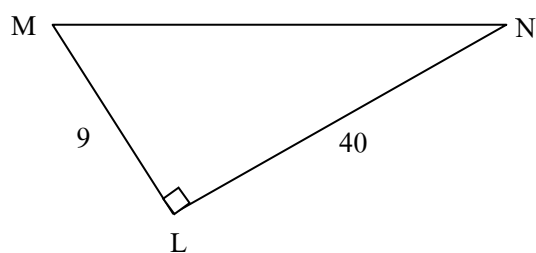
ข้อตกลง จำนวนที่เขียนกำกับไว้ที่ด้านของรูปสามเหลี่ยมหมายถึงความยาวของด้านนั้น
มีหน่วยเป็นหน่วยวัดความยาว

1. จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก POR ซึ่งมีมุม P เป็นมุมฉาก

- จงหา
1. $\sin Q = \dots\dots\dots$
  2. $\cos Q = \dots\dots\dots$
  3. $\tan Q = \dots\dots\dots$
  4. $\sin R = \dots\dots\dots$
  5. $\cos R = \dots\dots\dots$
  6. $\tan R = \dots\dots\dots$

2. จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก LMN ซึ่งมีมุม L เป็นมุมฉาก

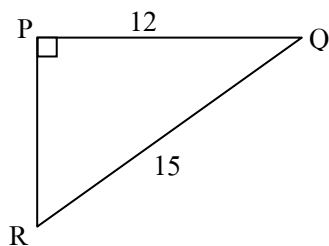

- จงหา
1. $\sin M = \dots\dots\dots$
  2. $\cos M = \dots\dots\dots$
  3. $\tan M = \dots\dots\dots$
  4. $\sin N = \dots\dots\dots$
  5. $\cos N = \dots\dots\dots$
  6. $\tan N = \dots\dots\dots$

บัตรเฉลยแบบฝึกหัดที่ 5.2
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

1. จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก POR ซึ่งมีมุม P เป็นมุมฉาก

$$PR^2 + PQ^2 = RQ^2$$

$$PR^2 = RQ^2 - PQ^2$$

$$PR = \sqrt{15^2 - 12^2} = \sqrt{81} = 9$$

$$1. \sin Q = \frac{9}{15}$$

$$2. \cos Q = \frac{12}{15}$$

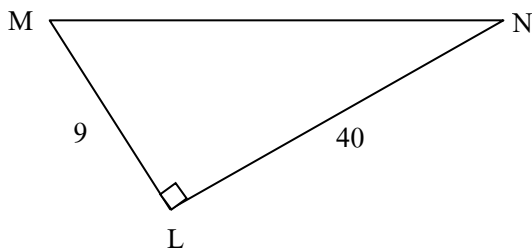
$$3. \tan Q = \frac{9}{12}$$

$$4. \sin R = \frac{12}{15}$$

$$5. \cos R = \frac{9}{15}$$

$$6. \tan R = \frac{12}{9}$$

2. จากรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก LMN ซึ่งมีมุม L เป็นมุมฉาก

$$MN^2 = ML^2 + LN^2$$

$$MN = \sqrt{9^2 + 40^2} = \sqrt{1681} = 41$$

$$1. \sin M = \frac{40}{41}$$

$$2. \cos M = \frac{9}{41}$$

$$3. \tan M = \frac{40}{9}$$

$$4. \sin N = \frac{9}{41}$$

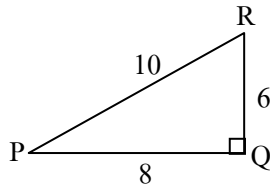
$$5. \cos N = \frac{40}{41}$$

$$6. \tan N = \frac{9}{40}$$

บัตรแบบทดสอบชุดที่ 5.1
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำตอบให้ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

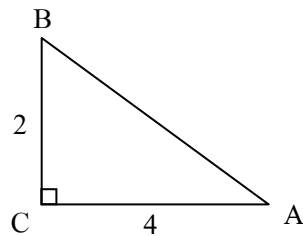
1. จากรูป จงหาค่าต่อไปนี้

1. $\cos P = \dots\dots\dots$

2. $\tan R = \dots\dots\dots$

2. จากรูป $\sin A$ เท่ากับเท่าไร

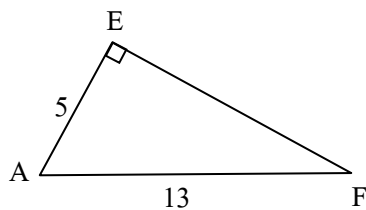

$AB = \dots\dots\dots$

$= \dots\dots\dots$

$\sin A = \dots\dots\dots$

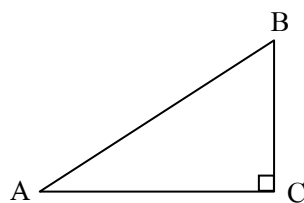
3. จากรูป $\tan F$ เท่ากับเท่าไร

$EF = \dots\dots\dots$

$\tan F = \dots\dots\dots$

4. จากรูป $\sin A = 0.6$ จงหาว่า $\cos A$ มีค่าเท่าไร

$\sin A = \dots\dots\dots$

$AC = \dots\dots\dots$

$\cos A = \dots\dots\dots$

5. กำหนดให้ $\triangle XYZ$ มีมุม Y เป็นมุมฉาก ถ้า $\tan X = \frac{4}{3}$ จงหาค่า $\sin X + \cos X$

$\tan X = \dots\dots\dots$

$XZ = \dots\dots\dots$

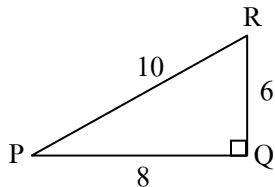
$\sin X = \dots\dots\dots$

$\cos X = \dots\dots\dots$

$\sin X + \cos X = \dots\dots\dots$

บัตรเฉลยแบบทดสอบชุดที่ 5.1
อัตราส่วนตรีโกณมิติ

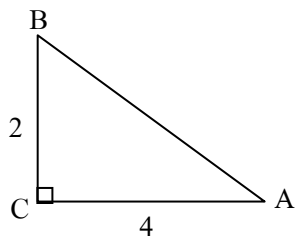
จากรูป จงหาค่าต่อไปนี้

$$1. \cos P = \frac{8}{10} = \frac{4}{5}$$

$$2. \tan R = \frac{8}{6} = \frac{4}{3}$$

1. จากรูป $\sin A$ เท่ากับเท่าไร

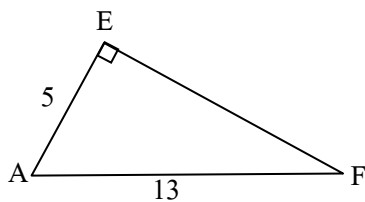

$$AB = \sqrt{2^2 + 4^2}$$

$$= 2\sqrt{5}$$

$$\sin A = \frac{2}{2\sqrt{5}} = \frac{1}{\sqrt{5}} = \frac{\sqrt{5}}{5}$$

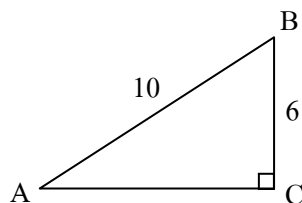
2. จากรูป $\tan F$ เท่ากับเท่าไร

$$EF = \sqrt{13^2 - 5^2} = \sqrt{144} = 12$$

$$\tan F = \frac{5}{12}$$

3. จากรูป $\sin A = 0.6$ จงหาว่า $\cos A$ มีค่าเท่าไร

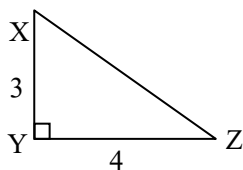

$$\sin A = 0.6 = \frac{6}{10} = \frac{BC}{AC}$$

$$AC = \sqrt{10^2 - 6^2} = \sqrt{64} = 8$$

$$\cos A = \frac{8}{10} = \frac{4}{5}$$

4. กำหนดให้ $\triangle XYZ$ มีมุม Y เป็นมุมฉาก ถ้า $\tan X = \frac{4}{3}$ จงหาค่า $\sin X + \cos X$

$$\tan X = \frac{4}{3} = \frac{YZ}{XY}$$

$$XZ = \sqrt{4^2 + 3^2} = \sqrt{25} = 5$$

$$\sin X = \frac{4}{5}$$

$$\cos X = \frac{3}{5}$$

$$\therefore \sin X + \cos X = \frac{4}{5} + \frac{3}{5} = \frac{7}{5}$$